

VAI TRÒ CỦA TRUYỀN THÔNG SỐ TRONG CÙNG CỐ NIỀM TIN XÃ HỘI VÀ ỔN ĐỊNH CHÍNH TRỊ

● PHẠM THỊ THANH NHÃ

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn
Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh

TÓM TẮT:

Bài viết phân tích vai trò của truyền thông số như một thiết chế quyền lực mềm trong việc kiến tạo nhận thức, định hướng niềm tin xã hội và tác động đến hành vi xã hội, qua đó ảnh hưởng trực tiếp đến ổn định chính trị. Trên cơ sở lý luận và quan điểm của Đảng, bài viết làm rõ cơ chế tác động theo chuỗi từ thông tin - nhận thức - niềm tin - hành vi xã hội, phân tích thực trạng truyền thông số hiện nay, từ đó, bài viết đề xuất các giải pháp cơ bản nhằm phát huy vai trò tích cực của truyền thông số trong điều kiện chuyển đổi số hiện nay.

Từ khóa: truyền thông số, niềm tin xã hội, ổn định chính trị.

1. Đặt vấn đề

Truyền thông số hiện nay đã vượt ra khỏi chức năng truyền tải thông tin thuần túy để trở thành một không gian xã hội đặc biệt, nơi các quá trình hình thành nhận thức, định hướng dư luận và kiến tạo niềm tin xã hội diễn ra với tốc độ nhanh và quy mô chưa từng có. Sự phát triển mạnh mẽ của các nền tảng số không chỉ mở rộng khả năng tiếp cận thông tin, gia tăng tính minh bạch và tương tác giữa Nhà nước với người dân, mà còn làm xuất hiện những thách thức mới đối với ổn định chính trị. Trước bối cảnh đó, niềm tin xã hội đang chịu tác động trực tiếp và đa chiều từ môi trường truyền thông số, cả về phương diện lý luận và thực tiễn, nhận thức về vai trò, cơ chế tác động cũng như phương thức phát huy

hiệu quả của truyền thông số trong lĩnh vực này vẫn còn những khoảng trống cần tiếp tục làm rõ.

2. Cơ sở lý luận và quan điểm của Đảng về truyền thông số, niềm tin xã hội và ổn định chính trị

Truyền thông số (digital communication) được hiểu là tổng thể các nền tảng, công nghệ và chủ thể tham gia vào quá trình tạo lập, phân phối và tiếp nhận thông tin trong môi trường số, dựa trên hạ tầng công nghệ thông tin và internet. Khác với truyền thông truyền thống mang tính một chiều, truyền thông số vận hành theo cơ chế đa chiều, tương tác cao, phi tập trung và theo thời gian thực, làm thay đổi căn bản cấu trúc và phương thức vận hành của không gian thông tin xã hội.

Xét về đặc trưng, truyền thông số thể hiện ở 3 phương diện cơ bản. Thứ nhất, tính lan tỏa nhanh, cho phép thông tin được truyền tải gần như tức thời trên phạm vi rộng lớn, qua đó khuếch đại mạnh mẽ các tác động xã hội. Thứ hai, tính tương tác cao, khi mỗi cá nhân vừa là người tiếp nhận, vừa là chủ thể sản xuất và lan truyền thông tin, hình thành không gian công luận mở, đa chiều nhưng cũng dễ bị cảm xúc hóa. Thứ ba, tính phi tập trung, làm thay đổi cấu trúc quyền lực thông tin từ mô hình tập trung sang phân tán, mở rộng đáng kể phạm vi và chủ thể tham gia vào quá trình định hình nhận thức xã hội.

Từ góc độ lý luận chính trị, truyền thông số có thể được xem là một thiết chế quyền lực mềm mới, có khả năng tác động trực tiếp đến nhận thức, thái độ và hành vi chính trị của xã hội. Không chỉ dừng lại ở chức năng truyền tải thông tin, truyền thông số còn tham gia kiến tạo dư luận xã hội, định hình hệ giá trị và ảnh hưởng sâu sắc đến niềm tin xã hội.

Niềm tin xã hội là thành tố quan trọng của ý thức xã hội, bao gồm niềm tin thể chế và niềm tin liên cá nhân, phản ánh mức độ tin tưởng và kỳ vọng của xã hội đối với các thiết chế và chủ thể trong đời sống chính trị - xã hội. Dưới góc độ chính trị, niềm tin xã hội thể hiện mối quan hệ giữa Nhân dân với Đảng, Nhà nước và chế độ, đồng thời là cơ sở của sự đồng thuận xã hội và tính chính danh của hệ thống chính trị. Việc củng cố niềm tin xã hội vì thế không chỉ mang ý nghĩa tâm lý - xã hội mà còn là yêu cầu mang tính chiến lược đối với sự ổn định và phát triển của quốc gia.

Ổn định chính trị được hiểu là trạng thái vận hành bền vững, có trật tự và có khả năng thích ứng của hệ thống chính trị trước những biến động của môi trường xã hội. Đây là trạng thái ổn định mang tính động, trong đó hệ thống chính trị vừa giữ vững các nguyên tắc nền tảng, vừa linh hoạt điều chỉnh để phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Nội hàm của ổn định chính trị thể hiện ở tính chính danh của hệ thống, mức độ đồng thuận xã hội, hiệu lực và hiệu quả quản trị nhà nước, cũng như khả năng kiểm soát và xử lý các nguy cơ gây bất ổn. Trong cấu trúc đó,

niềm tin xã hội giữ vai trò trung tâm, là cơ sở tinh thần bảo đảm sự gắn kết giữa hệ thống chính trị và xã hội.

Trong bối cảnh chuyển đổi số, mối quan hệ giữa truyền thông số, niềm tin xã hội và ổn định chính trị được thể hiện thông qua một chuỗi tác động logic: truyền thông số tác động đến nhận thức xã hội; nhận thức định hướng niềm tin; niềm tin chi phối hành vi xã hội và hành vi chính trị; và sự cộng hưởng của các hành vi này tác động trở lại đối với ổn định chính trị. Khi thông tin chính xác, tích cực và có định hướng được lan tỏa rộng rãi, niềm tin xã hội được củng cố, từ đó thúc đẩy hành vi xã hội theo hướng đồng thuận, góp phần duy trì ổn định chính trị. Ngược lại, sự lan rộng của thông tin sai lệch, xuyên tạc có thể làm suy giảm niềm tin, kích thích hành vi tiêu cực và tiềm ẩn nguy cơ bất ổn.

Nhận thức rõ vai trò đó, Đảng ta đã từng bước hình thành hệ quan điểm toàn diện về truyền thông số trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế. Theo đó, truyền thông số không chỉ là phương tiện kỹ thuật mà còn là không gian chiến lược của công tác tư tưởng, văn hóa và quản trị xã hội. Các nghị quyết quan trọng của Bộ Chính trị như Nghị quyết số 52-NQ/TW về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, Nghị quyết số 35-NQ/TW về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới và Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa, đều khẳng định không gian số là một bộ phận hữu cơ của không gian chính trị - xã hội, nơi diễn ra quá trình sản xuất, phân phối và cạnh tranh các giá trị, niềm tin và hệ tư tưởng.

Từ cách tiếp cận này, Đảng nhấn mạnh yêu cầu chuyển từ tư duy “quản lý thông tin” sang “làm chủ và dẫn dắt không gian thông tin số”, đặt truyền thông số dưới sự lãnh đạo toàn diện nhằm bảo đảm định hướng chính trị - tư tưởng đúng đắn. Truyền thông số vì vậy vừa là công cụ kiến tạo nhận thức xã hội, vừa là không gian đấu tranh tư tưởng quan trọng, đặc biệt trong bối cảnh các thông tin sai trái,

thù địch lan rộng trên môi trường mạng, có thể làm xói mòn niềm tin và ảnh hưởng đến tính chính danh của hệ thống chính trị.

Đồng thời, truyền thông số được đặt trong mối quan hệ hữu cơ với nhiệm vụ xây dựng nền tảng tinh thần của xã hội. Thông qua việc lan tỏa các giá trị văn hóa, chuẩn mực đạo đức và hệ giá trị quốc gia, truyền thông số góp phần nuôi dưỡng và củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ. Việc định hướng và phát huy hiệu quả truyền thông số vì thế không chỉ là yêu cầu kỹ thuật mà còn là nhiệm vụ mang tính chiến lược nhằm bảo đảm ổn định chính trị từ sớm, từ xa.

Như vậy, trong điều kiện hiện nay, truyền thông số đã vượt ra khỏi vai trò là công cụ trung gian để trở thành một thiết chế trung tâm trong đời sống chính trị - xã hội. Với khả năng kiến tạo nhận thức, định hướng niềm tin và điều tiết hành vi xã hội, truyền thông số giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong việc củng cố đồng thuận xã hội và bảo đảm ổn định chính trị. Do đó, việc nhận thức đúng và quản trị hiệu quả truyền thông số là yêu cầu có ý nghĩa chiến lược đối với sự phát triển bền vững của đất nước trong thời đại số.

**** Vai trò cốt lõi của truyền thông số trong củng cố niềm tin xã hội và ổn định chính trị.***

Khi không gian số trở thành môi trường tồn tại song hành với đời sống hiện thực, truyền thông số nổi lên như một thiết chế quyền lực mềm mới, có khả năng tác động sâu sắc đến nhận thức, niềm tin và hành vi xã hội. Vượt ra khỏi chức năng truyền tải thông tin, truyền thông số ngày càng giữ vai trò trung tâm trong việc định hình trật tự tư tưởng - xã hội và bảo đảm ổn định chính trị, thể hiện trên các phương diện chủ yếu sau:

Thứ nhất, truyền thông số giữ vai trò định hướng nhận thức xã hội, góp phần thiết lập “khung nhận thức” của công chúng đối với các vấn đề chính trị - xã hội. Trong môi trường thông tin đa chiều và cạnh tranh, nhận thức xã hội chịu ảnh hưởng trực tiếp từ cách thức thông tin được lựa chọn, diễn giải và lan tỏa. Khi được định hướng

đúng đắn, truyền thông số góp phần củng cố sự thống nhất nhận thức và đồng thuận xã hội; ngược lại, thông tin sai lệch có thể dẫn đến lệch chuẩn nhận thức và phân hóa xã hội.

Thứ hai, truyền thông số là kênh quan trọng củng cố niềm tin thể chế thông qua minh bạch, giải trình và tương tác. Không chỉ phản ánh kết quả quản trị, truyền thông số còn tham gia vào quá trình truyền thông hóa quản trị, giúp công khai thông tin, tăng cường đối thoại và rút ngắn khoảng cách giữa Nhà nước và nhân dân, qua đó nâng cao tính chính danh và hiệu quả quản trị.

Thứ ba, truyền thông số là không gian đấu tranh tư tưởng trực diện, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Theo Nghị quyết số 35-NQ/TW, không gian mạng là mặt trận quan trọng trong đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Việc chủ động chiếm lĩnh và định hướng thông tin chính thống có ý nghĩa quyết định trong việc củng cố niềm tin chính trị và giữ vững trận địa tư tưởng.

Thứ tư, truyền thông số là công cụ quản trị khủng hoảng và ổn định xã hội. Với khả năng lan tỏa nhanh và phản ứng kịp thời, truyền thông số giúp định hướng dư luận, giảm thiểu tin đồn và xử lý hiệu quả các khủng hoảng truyền thông, qua đó hạn chế nguy cơ chuyển hóa thành bất ổn xã hội.

Có thể khẳng định, truyền thông số không còn là phương tiện trung gian, mà đã trở thành thiết chế trung tâm trong kiến tạo nhận thức, củng cố niềm tin và điều tiết hành vi xã hội. Với tư cách là một dạng quyền lực mềm trong quản trị quốc gia. Vì vậy, phát huy hiệu quả vai trò của truyền thông số là yêu cầu mang tính chiến lược nhằm bảo đảm ổn định chính trị và phát triển bền vững đất nước trong thời đại số.

3. Thực trạng của truyền thông số đối với niềm tin xã hội và ổn định chính trị hiện nay

3.1. Những tác động tích cực

Truyền thông số đã góp phần quan trọng trong việc tăng cường tính minh bạch và kịp thời của thông tin công. Việc triển khai chính phủ số, đẩy

mạnh truyền thông chính sách trên các nền tảng số giúp thông tin từ các cơ quan nhà nước được công bố nhanh hơn, rộng hơn và dễ tiếp cận hơn. Nhiều chính sách lớn, vấn đề xã hội nhạy cảm được giải thích, làm rõ kịp thời đã hạn chế khoảng trống thông tin - yếu tố thường dẫn đến suy diễn và hoài nghi trong xã hội. Điều này phù hợp với định hướng tại Nghị quyết số 52-NQ/TW về việc tận dụng công nghệ số để nâng cao hiệu quả quản trị quốc gia và chất lượng phục vụ nhân dân.

Mặt khác, truyền thông số đã mở rộng không gian tương tác xã hội và tăng cường sự tham gia của người dân vào quá trình hoạch định và thực thi chính sách. Thông qua các nền tảng số, người dân có thể trực tiếp bày tỏ ý kiến, phản biện, góp ý đối với các vấn đề công, từ đó tạo ra kênh thông tin hai chiều giữa Nhà nước và xã hội. Sự gia tăng tương tác này không chỉ nâng cao tính công khai, minh bạch mà còn góp phần củng cố cảm nhận về vai trò chủ thể của người dân trong đời sống chính trị, qua đó tăng cường mức độ đồng thuận xã hội.

Truyền thông số còn đóng vai trò tích cực trong việc lan tỏa các giá trị xã hội tích cực và củng cố nền tảng văn hóa, đạo đức. Các nội dung về gương người tốt, việc tốt, những hành động vì cộng đồng, tinh thần trách nhiệm xã hội được lan truyền rộng rãi trên không gian số đã góp phần định hướng giá trị và củng cố niềm tin vào những chuẩn mực tốt đẹp của xã hội. Điều này phù hợp với tinh thần của Nghị quyết số 80-NQ/TW khi nhấn mạnh vai trò của truyền thông trong việc xây dựng và lan tỏa hệ giá trị quốc gia.

Có thể thấy, những tác động tích cực nêu trên đã góp phần gia tăng niềm tin thể chế và củng cố tính chính danh của hệ thống chính trị, khi người dân không chỉ tiếp nhận thông tin một cách thụ động mà còn được tham gia, tương tác và chứng kiến quá trình vận hành của bộ máy nhà nước một cách minh bạch, trách nhiệm hơn.

3.2. Những thách thức, nguy cơ

Bên cạnh những tác động tích cực, không gian số đang đối mặt với tình trạng lan truyền thông tin sai

lệch, tin giả và nội dung xuyên tạc với tốc độ nhanh và phạm vi rộng. Đặc điểm phi tập trung của truyền thông số khiến việc kiểm chứng thông tin trở nên khó khăn, trong khi tâm lý tiếp nhận nhanh, thiếu chọn lọc của một bộ phận người dùng làm gia tăng nguy cơ “nhiều loạn thông tin”.

Hiện tượng “bong bóng thông tin” và phân mảnh dư luận có thể dẫn đến lệch chuẩn nhận thức, thậm chí cực đoan hóa quan điểm xã hội, làm suy giảm nền tảng đồng thuận. Đáng chú ý, các thế lực thù địch đã lợi dụng không gian mạng để lan truyền các quan điểm sai trái, từng bước tác động đến niềm tin chính trị và tính chính danh của hệ thống.

Những yếu tố này nếu không được kiểm soát hiệu quả có thể làm xói mòn niềm tin xã hội, gây bất ổn tâm lý và tiềm ẩn nguy cơ chuyển hóa thành bất ổn chính trị trong những điều kiện nhất định.

3.3. Nguyên nhân của những hạn chế

Những hạn chế nêu trên bắt nguồn từ nhiều nguyên nhân có tính hệ thống.

Thứ nhất, tư duy và mô hình quản trị truyền thông chưa theo kịp đặc trưng vận hành của môi trường số, còn thiên về quản lý hành chính, thiếu linh hoạt và khả năng dự báo.

Thứ hai, truyền thông chính sách chưa thực sự thích ứng với công chúng số, còn nặng về cung cấp thông tin mà chưa chú trọng đúng mức đến kiến tạo nhận thức và tương tác xã hội.

Thứ ba, cơ chế phối hợp và phản ứng thông tin còn phân tán, thiếu tính thời gian thực, làm giảm hiệu quả định hướng dư luận trong bối cảnh thông tin lan truyền nhanh.

Thứ tư, năng lực tiếp nhận và xử lý thông tin của một bộ phận cán bộ, người dân còn hạn chế, làm gia tăng khả năng bị tác động bởi thông tin sai lệch. Các nguyên nhân này có mối liên hệ chặt chẽ, đòi hỏi cách tiếp cận mang tính hệ thống trong khắc phục.

Các nguyên nhân trên không tồn tại rời rạc mà có mối liên hệ chặt chẽ với nhau nên việc khắc phục những hạn chế này vì thế đòi hỏi không chỉ điều chỉnh từng khâu riêng lẻ, mà cần một sự chuyển đổi

mang tính hệ thống về tư duy, phương thức và năng lực quản trị trong điều kiện mới.

4. Một số giải pháp cơ bản

Một là, hoàn thiện thể chế và nâng cao năng lực quản trị truyền thông số

Cần tiếp tục hoàn thiện hành lang pháp lý đồng bộ, hiện đại và thích ứng với đặc thù của không gian số, bảo đảm vừa tạo điều kiện cho đổi mới sáng tạo, vừa giữ vững định hướng chính trị - xã hội. Hệ thống pháp luật cần được cập nhật theo hướng bao quát các loại hình truyền thông mới, quy định rõ trách nhiệm của các chủ thể tham gia, đặc biệt là trách nhiệm giải trình và kiểm soát nội dung trên môi trường số.

Hai là, đổi mới mạnh mẽ truyền thông chính sách

Truyền thông chính sách không chỉ dừng lại ở việc công bố thông tin, mà cần chủ động tham gia vào quá trình kiến tạo nhận thức xã hội ngay từ khâu xây dựng, thực thi và đánh giá chính sách. Hơn nữa, cần tăng cường tính đối thoại, tương tác và phản hồi chính sách trên các nền tảng số, coi người dân là chủ thể đồng hành trong quá trình truyền thông. Việc truyền tải thông tin phải bảo đảm tính kịp thời, dễ hiểu, có chiều sâu và phù hợp với đặc điểm tiếp nhận của từng nhóm công chúng. Đây chính là điều kiện quan trọng để củng cố niềm tin thể chế thông qua minh bạch và trách nhiệm giải trình.

Ba là, xây dựng đội ngũ cán bộ truyền thông số chuyên nghiệp

Yếu tố con người giữ vai trò quyết định trong hiệu quả của truyền thông số. Do đó, cần chú trọng nâng cao năng lực số, tư duy truyền thông số hiện đại và bản lĩnh chính trị cho đội ngũ cán bộ, đặc biệt là đội ngũ làm công tác tư tưởng, báo chí và truyền thông. Cần hình thành lực lượng nòng cốt có khả năng tham gia định hướng thông tin, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch một cách kịp thời, thuyết phục. Lực lượng này không chỉ hoạt động theo cơ chế hành chính, mà cần được tổ chức linh hoạt, tận dụng sức mạnh của các chủ thể

xã hội, phù hợp với yêu cầu của Nghị quyết số 35-NQ/TW.

Bốn là, phát triển hệ sinh thái truyền thông số lành mạnh

Cần xây dựng hệ sinh thái truyền thông số đa tầng, đồng bộ và lành mạnh, trong đó có sự kết hợp chặt chẽ giữa báo chí chính thống, mạng xã hội và các nền tảng số. Báo chí giữ vai trò định hướng, dẫn dắt; mạng xã hội là kênh lan tỏa; các nền tảng số là hạ tầng kết nối và tương tác. Trên cơ sở đó, đẩy mạnh sản xuất và lan tỏa các nội dung tích cực, nhân văn, giàu giá trị văn hóa, góp phần định hình chuẩn mực xã hội và củng cố nền tảng tinh thần của cộng đồng.

Năm là, nâng cao “miền dịch thông tin” cho xã hội

Chú trọng nâng cao “miền dịch thông tin” cho xã hội thông qua việc tăng cường giáo dục kỹ năng số, kỹ năng tiếp nhận và xử lý thông tin cho các tầng lớp nhân dân vì đây là yếu tố quyết định đến tính bền vững của niềm tin xã hội. Song song với đó, cần xây dựng văn hóa sử dụng mạng dựa trên các giá trị trách nhiệm, trung thực và tôn trọng chuẩn mực xã hội. Khi mỗi cá nhân trở thành một “bộ lọc thông tin có trách nhiệm”, thì không gian truyền thông số sẽ dần được “lành mạnh hóa” từ bên trong, tạo nền tảng vững chắc cho việc củng cố niềm tin và duy trì ổn định chính trị.

Tóm lại, trong bối cảnh chuyển đổi số, truyền thông số đã trở thành một biến số chiến lược tác động trực tiếp đến niềm tin xã hội và ổn định chính trị. Với khả năng định hình nhận thức, dẫn dắt dư luận và điều tiết hành vi xã hội, truyền thông số không chỉ là công cụ truyền tải thông tin mà còn là thiết chế trung tâm trong quản trị xã hội hiện đại. Tuy nhiên, tính hai mặt của không gian số cũng đặt ra yêu cầu cấp thiết về quản trị hiệu quả và định hướng đúng đắn. Vì vậy, cần tiếp cận truyền thông số một cách toàn diện, gắn với đổi mới thể chế, nâng cao năng lực chủ thể và xây dựng môi trường thông tin lành mạnh, qua đó củng cố niềm tin xã hội và bảo đảm ổn định chính trị bền vững ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Bộ Chính trị (2018). Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22/10/2018 về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới.

Bộ Chính trị (2019). Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

Bộ Chính trị (2026). Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 7/01/2026 về phát triển văn hóa.

Đoàn Triệu Long (2022). Niềm tin xã hội - lý luận và thực tiễn. Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.

Ngày nhận bài: 05/03/2026

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 22/03/2026

Ngày chấp nhận đăng bài: 09/04/2026

THE ROLE OF DIGITAL MEDIA IN STRENGTHENING SOCIAL TRUST AND POLITICAL STABILITY

● **PHAM THI THANH NHA**

University of Social Sciences and Humanities, Ho Chi Minh City, Vietnam

Vietnam National University, Ho Chi Minh City, Vietnam

ABSTRACT:

This study examines digital media as an instrument of soft power in shaping public awareness, forming social beliefs, and influencing collective behavior, thereby exerting a direct impact on political stability. Grounded in the Communist Party of Vietnam's theoretical framework and guiding perspectives, the study elucidates the mechanism of influence along the information–awareness–belief–behavior continuum, assesses the current landscape of digital media, and identifies key challenges and opportunities in the context of ongoing digital transformation. The findings provide a basis for strengthening the positive role of digital media in fostering social cohesion and maintaining political stability.

Keywords: digital media, social trust, political stability.